

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра садівництва ім. проф. В. Л. Симиренка

ЗАТВЕРДЖЕНО

Агробіологічний факультет

“ 18” червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

НІШЕВІ ПЛОДОВІ КУЛЬТУРИ

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина

Спеціальність Н1 Агрономія

Освітня програма Садівництво, плодовочівництво та виноградарство

Факультет Агробіологічний

Розробник: професор, д. с.-г. наук, ст. наук. співроб. В. М. Меженський

Київ – 2026 рік

Опис навчальної дисципліни. Обов'язкова дисципліна циклу спеціальної (фахової) підготовки ОКБ. Вона охоплює питання особливостей й значення нішевих плодкових культур для сучасного садівництва. Основними розділами є систематика і номенклатура, походження і значення нішевих плодкових культур; біологічні особливості й біохімічний склад плодів; сортовий склад; особливості розмноження, агротехніки, збирання та переробки плодів. Описано зерняткові (айва, аронія, глід, японська айва), кісточкові (бузина, дерен, зизифа), ягідні (актинідія та ківі, жимолость, лохина, обліпіха, хурма, шипшина) та горіхові (фундук) нішеві культури. Завданнями дисципліни є дати можливість студентам оволодіти методами вирощування високих сталих урожаїв якісних плодів нішевих культур.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	магістр	
Спеціальність	НІ Агронімія	
Освітня програма	Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	210	
Кількість кредитів ECTS	7	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	30 год.	12 год.
Практичні, семінарські заняття		
Лабораторні заняття	30 год.	12 год.
Самостійна робота	150 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: дати студентам знання з розділу садівництва, що стосується нішевих плодкових культур щодо особливостей вирощування високих і сталих урожаїв якісних плодів для забезпечення населення екологічно чистими продуктами харчування.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері садівництва, плодоовочівництва і виноградарства під час здійснення професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

загальна компетентність (ЗК):

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК8. Здатність до розробки і оптимізації елементів технологій вирощування малопоширених плодових та овочевих, у тому числі за органічного виробництва.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН12. Впроваджувати елементи новітніх технологій вирощування малопоширених плодових та овочевих культур з адаптацією їх до конкретних умов культивування і органічних технологій.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Нішеві зерняткові й кісточкові культури													
Тема 1. Особливості і значення нішевих плодових культур для сучасного садівництва	14	2		2		10	2	1		1			
Тема 2. Нішеві зерняткові культури. Айва.	14	2		2		10	2	1		1			
Тема 3. Нішеві зерняткові культури. Аронія	14	2		2		10	2	1		1			
Тема 4. Нішеві зерняткові культури. Глід	14	2		2		10	2	1		1			
Тема 5. Нішеві зерняткові культури. Японська айва	14	2		2		10	2	1		1			
Тема 6. Нішеві кісточкові культури. Бузина	14	2		2		10	2	1		1			
Тема 7. Нішеві кісточкові культури. Дерен	14	2		2		10	2	1		1			
Тема 8. Нішеві кісточкові культури. Зизифа	14	2		2		10	2	1		1			
Разом за змістовим модулем 1	112	16		16		80	16	8		8			
Змістовий модуль 2. Нішеві ягідні культури													
Тема 9. Нішеві ягідні культури. Актинідія і ківі	14	2		2		10	2	1		1			
Тема 10. Нішеві ягідні культури. Жимолость	14	2		2		10	2	1		1			
Тема 11. Нішеві ягідні культури. Лохина	14	2		2		10	2	1		1			
Тема 12. Нішеві ягідні культури. Обліпіха	14	2		2		10	2	1		1			
Тема 13. Нішеві ягідні	14	2		2		10	2	1		1			

культури. Хурма												
Тема 14. Нішеві ягідні культури. Шипшина	14	2		2		10	2	1		1		
Тема 15. Нішеві горіхові культури. Фундук	14	2		2		10	2	1		1		
Разом за змістовим модулем 2	98	14		14		70	14	7		7		
Усього годин	210	30		30		150	30	15		15		

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості і значення нішевих плодкових культур для сучасного садівництва	2
2	Айва	2
3	Аронія	2
4	Глід	2
5	Японська айва	2
6	Бузина	2
7	Дерен	2
8	Зизифа	2
9	Актинідія і ківі	2
10	Жимолость	2
11	Лохина	2
12	Обліпиха	2
13	Хурма	2
14	Шипшина	2
15	Фундук	2

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Опис і дегустаційна оцінка плодів айви	2
2	Опис і дегустаційна оцінка плодів японської айви	2
3	Опис і дегустаційна оцінка плодів глоду	2
4	Опис і дегустаційна оцінка плодів аронії та горобини	2
5	Опис і дегустаційна оцінка плодів калини	2
6	Опис і дегустаційна оцінка плодів дерену	2
7	Опис і дегустаційна оцінка плодів швидкоплідного волоського горіха	2
8	Опис і дегустаційна оцінка плодів фундука	2
9	Ботанічна класифікація нішевих культур	2
10	Господарська класифікація нішевих культур	2
11	Розподіл нішевих культур за типом плодів	2
12	Розподіл нішевих культур за життєвими формами	2
13	Розподіл нішевих культур за відношенням до абіотичних чинників довкілля	2
14	Розподіл нішевих культур за природними ареалами	2
15	Особливості розмноження нішевих культур	2
	Разом	30

5. Теми самостійних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вибрати на свій розсуд одну з наступних нішевих культур: горобина, берека, арія, домашня горобина, садова ірга, наші, калина, гібридна алича, абрикосо-слива, черемха, повстяна вишня, бесея. Зробити презентацію або доповідь.	20
2	Вибрати на свій розсуд одну з наступних нішевих культур: журавлина, гумі, ожина, чорна малина, золотисті порічки, барбарис, магонія, повій, гранатник, шовковиця, кудранія, смоківниця. Зробити презентацію або доповідь.	20

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- співбесіда;
- усне або письмове опитування;
- реферати;
- пірінгове оцінювання.

7. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда);
- практичний метод (лабораторні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні);
- самостійна робота (виконання завдань);
- метод навчання через дослідження;
- кейс-метод.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінюють знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою, яку переводять у національну оцінку згідно з «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Нішеві зерняткові й кісточкові культури		
Практична робота 1	ПРН12. А також засвоїти особливості вирощування сталих врожаїв якісних плодів нішевих зерняткових і кісточкових культур	5
Практична робота 2		5
Практична робота 3		5
Практична робота 4		5
Практична робота 5		5
Практична робота 6		5
Практична робота 7		5

Практична робота 8		5
Самостійна робота 1		20
Модульна контрольна робота 1		40
Разом за модулем 1		100
Модуль 2. Нішеві ягідні й горіхові культури		
Практична робота 9	ПРН 12. А також засвоїти особливості вирощування сталих врожаїв якісних плодів нішевих ягідних і горіхових культур	5
Практична робота 10		5
Практична робота 11		5
Практична робота 12		5
Практична робота 13		5
Практична робота 14		5
Практична робота 15		5
Самостійна робота 2		20
Модульна контрольна робота 2		45
Разом за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M_1+M_2)/2*7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Разом за курс	(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо де-длайнів та перескладання:	Роботи, які здають із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонено (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові покликання на використану літературу згідно стандартів ДСТУ 8302-
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

Електронний навчальний курс навчальної дисципліни
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2366>

Меженський В. М., Меженська Л. О. Нішеві плодові культури. Київ: РВВ НУБіП України, 2025. 468 с.

Меженський В. М., Меженська Л. О. Генетичні ресурси нетрадиційних плодових та декоративних культур. Київ: Видавництво ліра-К, 2023. 694 с.

Меженський В. М., Меженська Л. О. Малопоширені плодові культури. Київ: Компрінт, 2016. 544 + [32] с.

Меженський В. М., Меженська Л. О., Якубенко Б. Є. Нетрадиційні ягідні культури. Компрінт, 2014. 119 с.

Меженський В. М., Меженська Л. О., Мельничук М. Д., Якубенко Б. Є. Нетрадиційні плодові культури. Київ: Фітосоціоцентр, 2012. 80 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

Genetics, genomics and breeding of stone fruits / C. Kole, A. G. Abbott (eds.). Boca Raton; London; New York: CRC Press. 2013.

Temperate fruit crop breeding: Germplasm to genomics / J. F. Hancock (ed.). New York [et al.]: Springer Science +Business Media, 2008.

Wild crop relatives: Genomic and breeding resources / C. Kole (ed.). Berlin; Heidelberg: Springer, 2011.

Державний реєстр сортів рослин придатних до поширення в Україні. 2026. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail/c5e26c83-ac95-43b8-8d53-a5f8f907099f?lang=uk-UA&title=DerzhavniiRestrSortiv-PridatnikhDliaPoshirenniaVUkraini>

Електронний каталог НБ НУБіП України. URL: <https://me.gov.ua/view/16578269-2d32-4855-8c70-cd3d084a4a8c>

Пошукові системи наукової інформації: <https://nubip.edu.ua/node/89390>